

Міжнародна конференція

**1989 – 2009: Україна на зламі епох –
відхід від комунізму та складний шлях до демократії**

27 жовтня 2009, Будинок Вчителя, Київ

09.30 **Привітальне слово**
Кирил Савін, Представництво Фонду імені Гайнріха Бьолля в Україні

10.00 Вступний виступ: **Іван Дзюба**, академік НАНУ

10.30 – 12.30 **Блок I:**
**Посткомуністичний шлях з 1989 року – різний досвід
східноєвропейських країн та роль дисидентів**

1989 рік знаменував розпад комуністичної системи та принципову нову еру в європейській історії, коли країни «зовнішньої імперії» звільнилися від радянського проводу. 1991 року зник з мапи світу Радянський Союз. Та після 1989 року, після падіння Берлінської стіни та розпаду СРСР, країни колишнього східного блоку – Україна, Росія, Білорусь, Польща, Чехія, Словаччина, Литва, Болгарія, Румунія - попрощалися з комунізмом у різний спосіб. Так само, як антикомуністична опозиція та рівень розвитку інститутів громадянського суспільства у цих країнах істотно різнилися. Чому демократичні трансформації після 1989 року відбулися в різних країнах у такий різний спосіб? Яку роль у цих процесах відіграли дисиденти? Чи були вони готові до трансформаційних викликів 1989 та 1991 років? Чому в більшості посткомуністичних країн дисиденти пішли на співпрацю з старою номенклатурою, а в деяких країнах – геть втратили вплив на владу і суспільні процеси? Чому колишні дисиденти належать сьогодні до різних політичних таборів? Чому деякі колишні дисиденти агітують за побудову «ліберальної імперії» в Росії? Чи стала Помаранчева революція 2004 р. українським 1989-им?

- **Євген Захаров**, голова Харківської правозахисної групи, Харків
- **Пшемислав Садур**, соціолог-публіцист, журнал Krytyka Polityczna, Варшава
- **Анатолій Дністровий**, письменник, публіцист, ведучий дискусійного клубу «Українського тижня», Київ
- **Андрій Тихоміров**, історик, Мінськ

Модерація: **Андрій Портнов**, історик, Київ

13.00 – 14.00 **Обід**

14.00 – 15.30 **Блок III:**
**Культура і мистецтво в політичних процесах
(ретроспектива 1989 - сучасність 2009)**

Культурні діячі та митці були рушієм перебудови з своїми різними баченнями своєї ролі, поєднуючи ідеї національного культури і мистецької автономії та протиставляючи себе офіційному радянському політично ангажованому мистецтву. Як поєднувалися національні (націоналістичні) настанови та прагнення автономії від політики? Чи в цьому контексті

політичних змін мистецтво, яке протиставляє себе радянському, виступає як нова ідеологія чи як політична критика і, відповідно, що є об'єктом її критики? Якими засобами діячі культури виражали свою критику? Як змінюється політична ангажованість митців з кінця 80х до теперішнього часу? Яким є сприйняття політично ангажованого мистецтва широкою публікою тоді та зараз?

- **Сергій Проскурня**, режисер, Львів-Київ-Одеса
- **Вікторія Наріжна**, письменниця, Дніпропетровськ
- **Павло Гудімов**, музикант-митець, Київ

Модерація: **Лариса Денисенко**, письменниця, журналістка, Київ

15.30 – 16.00 **кава-брейк**

16.00 – 17.30 **Блок IV:
Суспільно-політичні трансформації в Україні та Східній Європі 1989-2009 очима жінок**

Криза комуністичного режиму, ідея свободи та незалежності у колишньому східному блоці надали суспільству бажання та витривалість боротися за свої права. Громадянське суспільство в Україні зміцнилося завдяки спільним діям під час помаранчевої революції і трансформаційні демократичні процеси в суспільстві тривають і надалі. В українському суспільно-політичному контексті дуже часто можна почути чоловічі імена, і практично не згадуються жінки з їх діяльністю. Хоча було б неправильним не згадати такі імена з дисидентських часів як Алла Горська чи Ліна Костенко з їх боротьбою за права людини. Як бачать жінки різних поколінь трансформаційні процеси 1989-1991 років в Україні та Східній Європі? Яку роль відіграли жінки в подіях Помаранчевої революції? Чи може східноєвропейська жінка реалізувати себе сьогодні в суспільно-політичному процесі? Чому так мало жінок є активними в політичному житті України?

- **Наталія Сняданко**, письменниця, Львів
- **Ірина Щербакова**, правозахисниця, Меморіал, Москва
- **Ванда Новіцка**, президент Федерації Жінок та Сімейного планування, Варшава
- **N.N.**, письменниця, Прага

Модерація: **Юрко Прохасько**, перекладач, публіцист, Львів- Івано-Франківськ

17.30 **Підсумки. Закриття конференції**

18.00 **Фуршет**